

ŠTĚPÁN PSOTKA
NÁRODNÍ KNIHOVNA

**ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA ARCHITEKTURY**

AUTOR, DIPLOMANT: Štěpán Psotka
AR 2018/2019, LS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
(Č) NALEZENÍ IDEÁLNÍHO MÍSTA A NÁVRH BUDOVY NÁRODNÍ KNIHOVNY S PŘILEHLÝM OKOLÍM

(A) FINDING IDEAL PLACE FOR AND DESIGN OF NATIONAL LIBRARY AND ITS SURROUNDINGS

JAZYK PRÁCE:

Vedoucí práce:	Ing. Arch. Michal Kuzemský	Ústav: 15119 Ústav urbanismu
Oponent práce:	Ing. Arch. Štěpán Valouch	
Klíčová slova (česká):	Národní knihovna, Těšnov, magistrála, hlavy	
Anotace (česká):	Projekt obsahuje výběr ideálního místa v Praze pro Národní Knihovnu a následnou studii stavby na tuto parcelu. Součástí je řešení okolních prostor.	
Anotace (anglická):	The project consists of finding the ideal place for National library in Prague and continues with designing said building. Part of this is also design of surrounding space.	

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne

23.5.19

podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolia a CD.

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Štěpán Psotka

datum narození: 10.12.1992

akademický rok / semestr: LS2018/19

obor: A+U

ústav: 15119

vedoucí diplomové práce: Ing.arch. Michal Kuzemský

odborná asistentka: Ing.arch. Petra Kunarová

téma diplomové práce: **Nalezení ideálního místa a návrh budovy i okolí Národní knihovny**

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Úkolem zadání je navrhnout budovu instituce státního i mezinárodního významu – Národní knihovnu. V organismu města pro ni nalézt ideální místo. Vysvětlení výběru místa a jeho souvislostí bude také předmětem obhajoby. Na toto místo pak sestavit konkrétní program (viz. Bod 2.).

V urbanistickém kontextu je úloha stanovena jednoznačně jako akademická. Diplomanti mohou považovat urbanistické regulativy za nezávazné. Naopak – úkolem diplomantů je prověřit vlastnosti a potenciál vybrané parcely v souvislostech. Diplomanti mají v kompetenci a je jim zadáním dovoleno navrhnout i případné bourání existujících i plánovaných staveb a úpravy dopravní infrastruktury.

Prvním cílem zadání je nalézt ideální místo k postavení Národní knihovny.

Druhým cílem je konkrétní a realistický návrh budovy knihovny.

Třetím cílem je realistický návrh souvisejícího okolí – tedy návrh veřejného prostoru v okolí významné instituce.

Čtvrtým cílem práce je popsat nebo nově navrhnout/definovat vztah nové (tj. navrhované) budovy k existující fyzické struktuře NK. (Klementinum, archiv Hostivař).

Pátým, teoretickým cílem zadání, je odpovědět obecněji na otázku „obrazu“ státní instituce (institucí), jejího významu a vhodného umístění takové instituce (institucí).

Stručně: cílem zadání je návrh budovy knihovny v souvislostech urbánních i institucionálních.

2/ konkrétně specifikovaný stavební program

Úkolem diplomanta je na základě podkladů a konzultací poskytnutých Národní knihovnou zpracovat stavební program a provozní schema. (v zásadě je předpokládáno převzetí programu NK a jeho případné doplnění či restrukturalizace).

Diplomant má kompetenci upravit / restrukturalizovat plán rozvoje instituce, má možnost plně převzít současnou strategii rozvoje Národní knihovny (trojjedinnost: Klementinum + archiv Hostivař + navrhovaná budova).

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování (pozn¹)

- situace širší vztahy v podrobnosti 1:2000
- situace v podrobnosti 1:250
- půdorysy všech podlaží, včetně zařizovacích předmětů, v podrobnosti 1:100
- pohledy + řezpohledy + „uliční panorama“ v podrobnosti 1:100 všechny podstatné pro pochopení principu
- řezy - všechny podstatné pro pochopení principu, v podrobnosti 1:100
- diagramy umístění funkcí - čarová nadhledová perspektiva budovy s popisem funkcí, dtto řez
- detail fasády (**pohled a řez**) v podrobnosti 1:20
- návrh vybraných charakteristických částí interieru
- 5 vizualizací – zákresů do fotografií, z toho 2 interiérové (resp. obecně „vnitřní“ – rozumí se tím i prostory jako atria a podobně)
- fotorealistický nadhledový zákres do fotografie
- stavební program, bilanční tabulka ploch, tabulka kubatur,

- Průvodní zpráva (počet znaků vč. mezer: 3600 z toho perex 400, tělo 3200):
  - a) autorský narativní text
  - b) popis a *zdůvodnění* umístění a urbanistického řešení
  - c) popis a *zdůvodnění* architektonické řešení
  - d) popis a *zdůvodnění* konstrukčně technického řešení
  - e) popis programu, funkce, sumarizace ploch, kubatur a počtů: popis a zdůvodnění struktury

pozn¹: uvedená měřítka jsou jako úzus rozlišení, jejich skutečná tisková velikost na papíře může být v menším měřítku nebo bez měřítka s uvedením grafického měřítka

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

- digitální nosič (na něm: plachta, portfolio, v tiskové kvalitě ve formátu pdf)
- 2x portfolio velikosti A4
- plachta viz vzor FA ČVUT
- fyzický model – způsob a měřítko dokladování na fyzickém modelu není určeno, vzhledem k tomu, že předmětem úlohy je výběr místa / parcely i návrh budovy.

Datum a podpis studenta
1.3.2019

Datum a podpis vedoucího DP
1.3.2019

Datum a podpis děkana FA ČVUT

registrováno studijním oddělením dne

1.3.2019

1.3.2019

Úvod / Výběr parcely

Národní knihovna. Jedna ze zásadních státních institucí, taková, která má možnost kultivovat celý národ, všechny občany. V České republice je Národní knihovna v nezáviděníhodném postavení. Po proběhnutí soutěží a následné kontroverzi stále nemá novou, odpovídající budovu. Provoz knihovny je proto rozdělen do dvou objektů. Historická budova Klementina, kde knihovna sídlí už dlouhé roky nestačí na současné potřeby a stále se zvětšující objem knih. Proto si Národní knihovna opatřila depozitář v Hostivaři, kde je uložena velká část novodobých fondů a periodik. Stále je ale nutné několikrát do týdne převážet auty knihy z Klementina do Hostivaře a obráceně. V současné době NK uvažuje o stavbě nové budovy, která by doplnila stávající dvě a stala se tak třetím pilířem. V rámci předdiplomního semináře jsme se rozhodli, že toto není ideální varianta, neboť je způsobena pouze již učiněnou investicí do depozitáře Hostivař. Vydali jsme se tedy cestou původní soutěže na Národní knihovnu na Letnou. Náš program obsahuje stejný objem ploch jako slavná soutěž a sdružuje do sebe všechny části Národní knihovny tak, aby celá instituce stála na jednom místě a nebylo nutné stále převážet cenné svazky tam a zpět. Nebylo naším cílem navrhnout zúžený program obsahující pouze uživatelské rozhraní, pulty pro zřizování čtenářských legitimací a studijní místa. Náš program obsahuje vše od kavárny přes laboratoř digitalizace po sklad lepenky.

Prvním úkolem byl výběr parcely. V atelieru jsme diskutovali pro a proti nejrůznějším míst. Padaly návrhy jako Karlovo náměstí, či střecha nové budovy Hlavního nádraží. Pátrali jsme tedy po místech ve městě s největší energií. Tradičně se instituce v Praze staví na břehu Vltavy, takových míst už však v centru mnoho nezbývá, jedná se pouze o park Lannova. Další možností bylo prověření parcely, na kterou byla Národní knihovna navrhována už v roce 1966 Karlem Pragerem, na místo, kde v dnešní době stojí hotel Hilton. Dále jsme pracovali s variantou proměny magistrály v městskou třídu, svého druhu Ringstrasse. Na magistrále se nabízí zejména území Těšnova. To bylo v posledních desetiletích těžce zkoušeno. Nejprve přišlo o své krásné nádraží a poté bylo nemilosrdně přetáto tělesem magistrály. Nepromyšlené řešení prostor kolem silnice je proměnilo v to, co známe dnes. Nepřívětivá zákoutí plná nepořádku a zápachu. Neprůhlednost o velikosti náměstí. Prostudovali jsme tedy teoretické možnosti změny magistrály, ať již od týmu Jana Gehla, či Jaroslava Zimy a D3A.

Má volba padla na Těšnov. Vnímám velmi pozitivně přímé napojení na centrum města. Tramvaje přijíždějí z centra, Karlína i Holešovic. Je zde stanice metra. A je možné toto místo proměnit a zařadit po bok těch nejlepších pražských náměstí.

Shrnutí programu NK

- Odbor doplňování fondů	3470 m ²
- Oddělení doplňování domácích dokumentů - Oddělení doplňování zahraničních dokumentů	
- Odbor zpracování fondů	1680 m ²
- Oddělení zpracování národních věcných autorit - Oddělení zpracování speciálních dokumentů - Oddělení jmenného zpracování	
- Odbor služeb	10400 m ²
- Kavárna, Restaurace - Centrální hala služeb - Volný výběr - Studijní místa - Specializované studovny	
- Odbor správy a ochrany fondů	32275 m ²
- Oddělení správy konzervačních fondů - Oddělení správy univerzálních fondů - Oddělení mikrografie - Oddělení digitalizace	
- Provoz a správa knihovny	1670 m ²
- Parking	4050 m ²

- Celkem	53545 m ²

Svůj návrh Národní knihovny situuji na pražský Těšnov. Místo v současnosti působící jako jizva v sérii náměstí, táhnoucí se od Staroměstského, přes Náměstí Republiky, až na Karlínské a posléze Lyčkovo náměstí. Tento charakter získává zejména kvůli severojižní magistrále, která toto ne-náměstí pŕlí na dvě části, které jakoby nevěděly co si samy o sobě počít. Svým návrhem zceluji toto místo zpět v jednotné náměstí a vkládám do něj Národní knihovnu, jako úhelný kámen. Sebevědomý a sveřepý solitér, který si pro sebe nekompromisně zabírá prostor a zároveň pobízí své okolí k nádechu.

Severojižní magistrálu rozdělují na dvě samostatné větve, každou jednosměrnou o dvou pružích. Tyto větve klesají na úroveň terénu hned po překonání kolejiště Masarykova nádraží a napojují se do stávajících ulic Na Florenci a Ke Štvanici. Po stranách náměstí obkrouží a opět se spojí před Ministerstvem zemědělství, aby mohly pokračovat na Hlávkův most. Část ulice Na Poříčí v současnosti probíhající pod viaduktem magistrály se změní na tramvajový pás.

Knihovnu umístíuji do severní části prostoru mezi novými větvemi magistrály. Svým pootočením se úmyslně nezarovná ani k jedné straně území a tím vyjadřuje svoji nezávislost na okolní zástavbě. Pravidelný čtvercový půdorys nižší části symbolizuje demokratičnost této instituce. Její dveře se otevírají na všech čtyřech stranách a k nikomu se nestaví zády. Hlavní vstup je orientován do největšího předprostoru dlážděného velkými kameny a vítá každého, kdo se blíží od Starého města. Vstup do ulice Petřská vytváří impozantní kompozici, kde profil ulice rámuje fasádu knihovny, která se mění s každým krokem. A severní vstup se otevírá do nového parku, který pro pěší a cyklisty propojuje obě strany náměstí a v jehož srdci stojí fontána.

Budova je členěna do dvou vzájemně prorůstajících se částí, spodní široké podstavy a z ní vyrůstající věže. Spodní část je rámována sloupy vysokého řádu, které dohromady s horizontálními prvky vytváří pevný rámec celého objektu. Tam, kde pokračuje věž pokračují i sloupy a posilují tak její vertikálnítu. Každá ze čtyř fasád obsahuje nad vstupem čtyři busty. Tyto obličejové odkazují na výzdobu slovných institucí, která často zpodobňovala národní hrdiny. Busty na mé knihovně mají však setřené rysy a jsou chromované, takže nejde přesně poznat o koho se jedná. Nechci totiž vyzdvihávat na

piedestal konkrétní osoby, věřím však, že každý z nás má své hrdiny, jejichž rysy, snad, v těchto bustách nalezne.

Přízemí objektu navazuje na náměstí před ním a je odděleno pouze sklem. Tím je umožněno plynulé protékání prostoru náměstí do parteru knihovny. Na vstup navazuje vysoká sloupová hala završena centrálním schodištěm. Jeho dvojité šroubovice si podmaňuje každé podlaží. Zároveň je do parteru integrována interiérová agora osvětlená velkým atriem. Na první pohled není zřejmé, že za vedlejší zdí se skrývá komplikovaná zmeť provozních prostorů, které do sebe zapadají jako jednotlivé buňky včelího úlu. Jako místnosti ukryté ve stěnách středověkých hradů. Již v přízemí je zřejmé přísné rozdělení půdorysu do čtyř čtverců. V protilehlých rozích jsou na jedné straně veřejné prostory osvětlené atriem a na straně druhé zázemí knihovníků. Do vyšších podlaží stoupá nejen schodiště, ale také výtah procházející skrze vertikální zakladač knih, který tak můžeme při jízdě sledovat. Výtah nás provede národním konzervačním fondem, tím nejcennějším, co knihovna obsahuje. Ve vyšších podlažích nás pak očekává velmi srozumitelný systém studijních míst kombinovaných s volným výběrem. Plné čtverce půdorysu obsahují provozní zázemí, které je obsluženo chodbou mířící do denní místnosti zaměstnanců, takže je z ní vždy výhled na fasádu. Chodba rovněž rozděluje zázemí na část kancelářskou, osvětlenou přirozeným světlem a část skladů a laboratoří ukrytou v centru půdorysu. Velká studovna se nachází v předposledním podlaží. Je lemována galerií s pronajímatelnými kójemi a zastřešena velkým světlíkem.

Do věže pak pokračují výtahy, které jsou ve vyšších patrech odděleny od navazujících chodeb turnikety, aby byl umožněn přístup pouze těm, kteří v daném podlaží pracují, popřípadě studují ve specializované studovně. Většina z dvanácti podlaží věže jsou knihovnická pracoviště, kde probíhá zpracování knih a proto je velmi výhodné přímé napojení na archiv, který prochází celým jádrem věže. Studovny Národního konzervačního fondu okupují dvě nejvyšší podlaží věže. Je tedy jisté, že studium těchto vzácných svazků přináší široký rozhled.

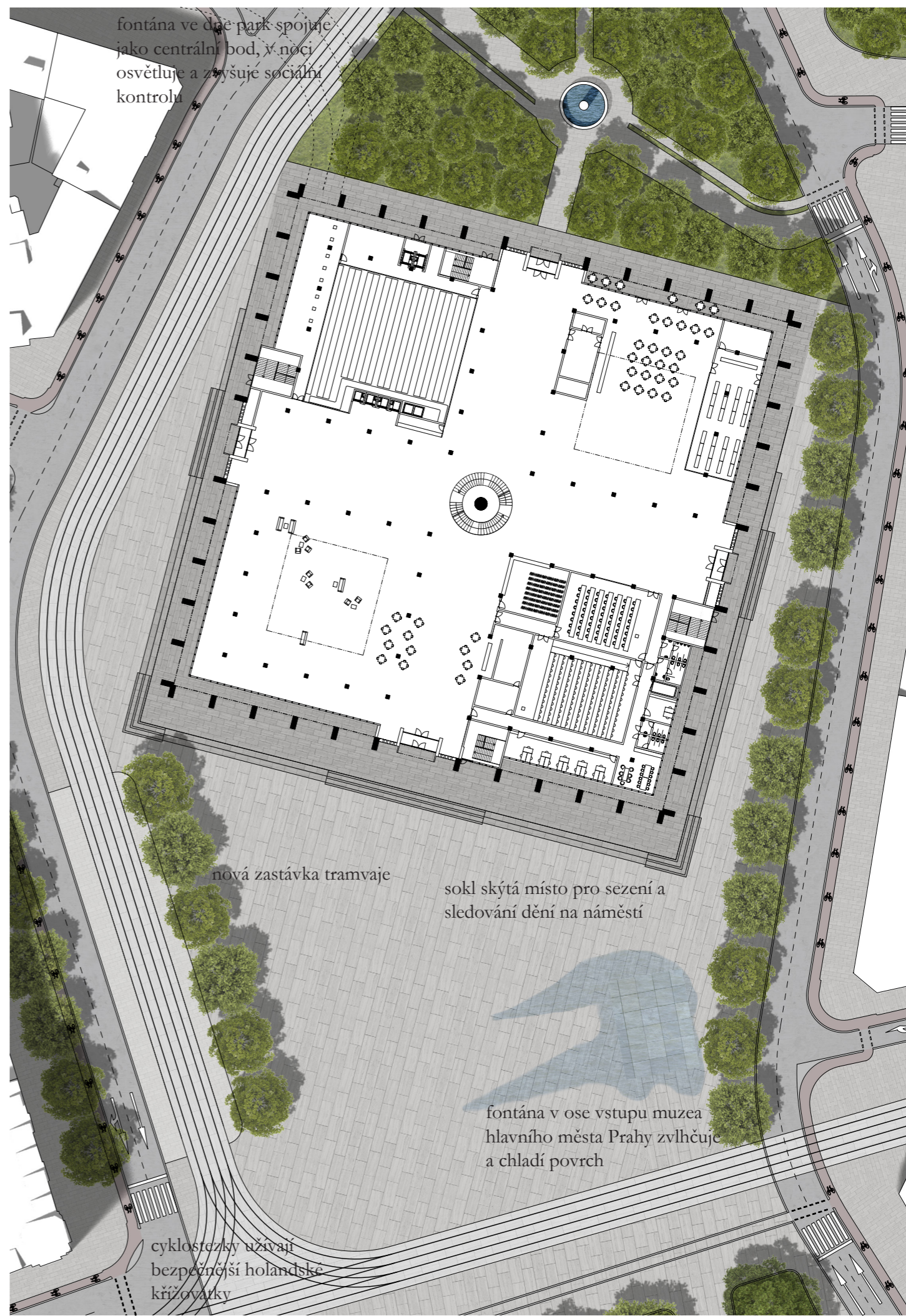
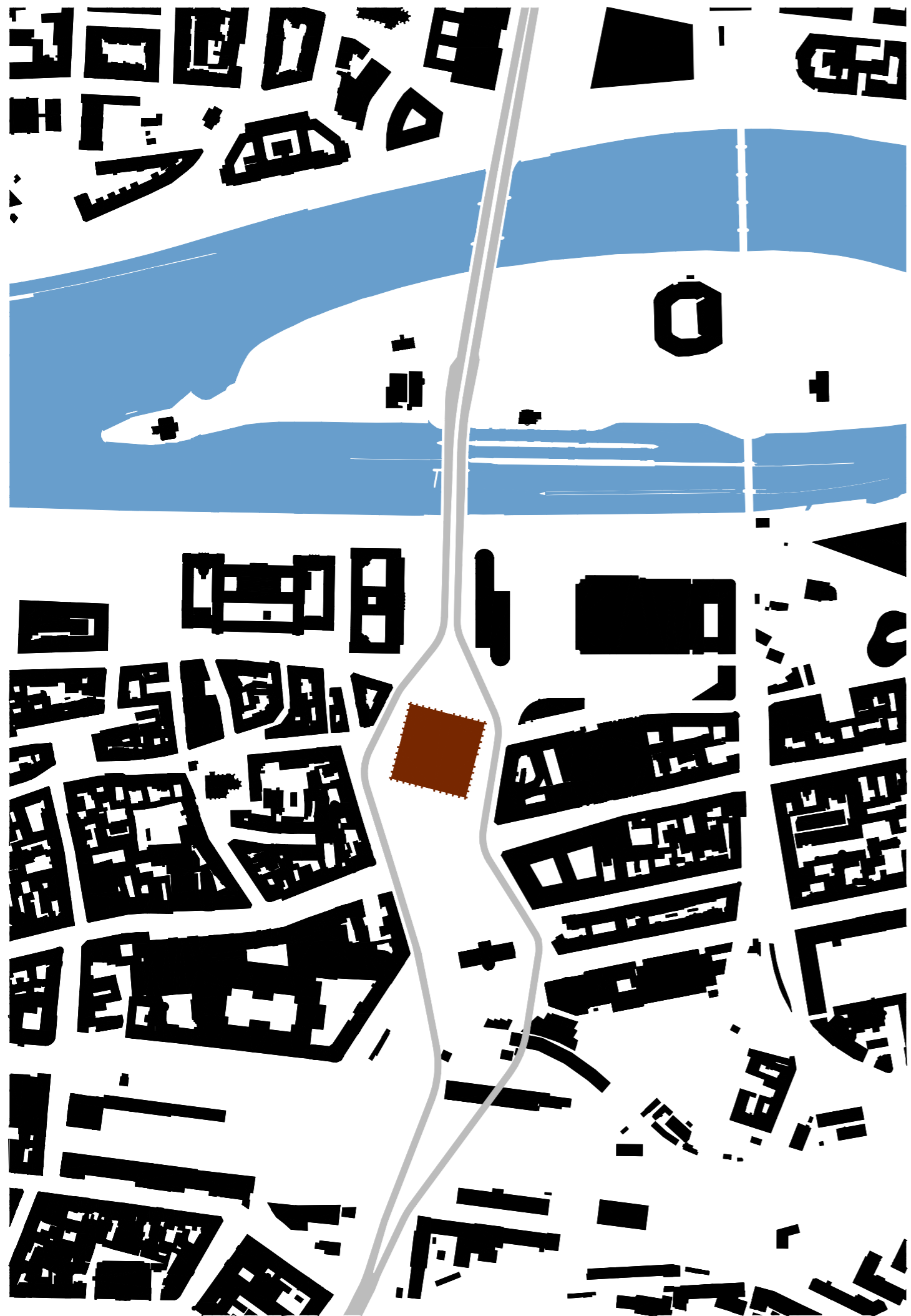

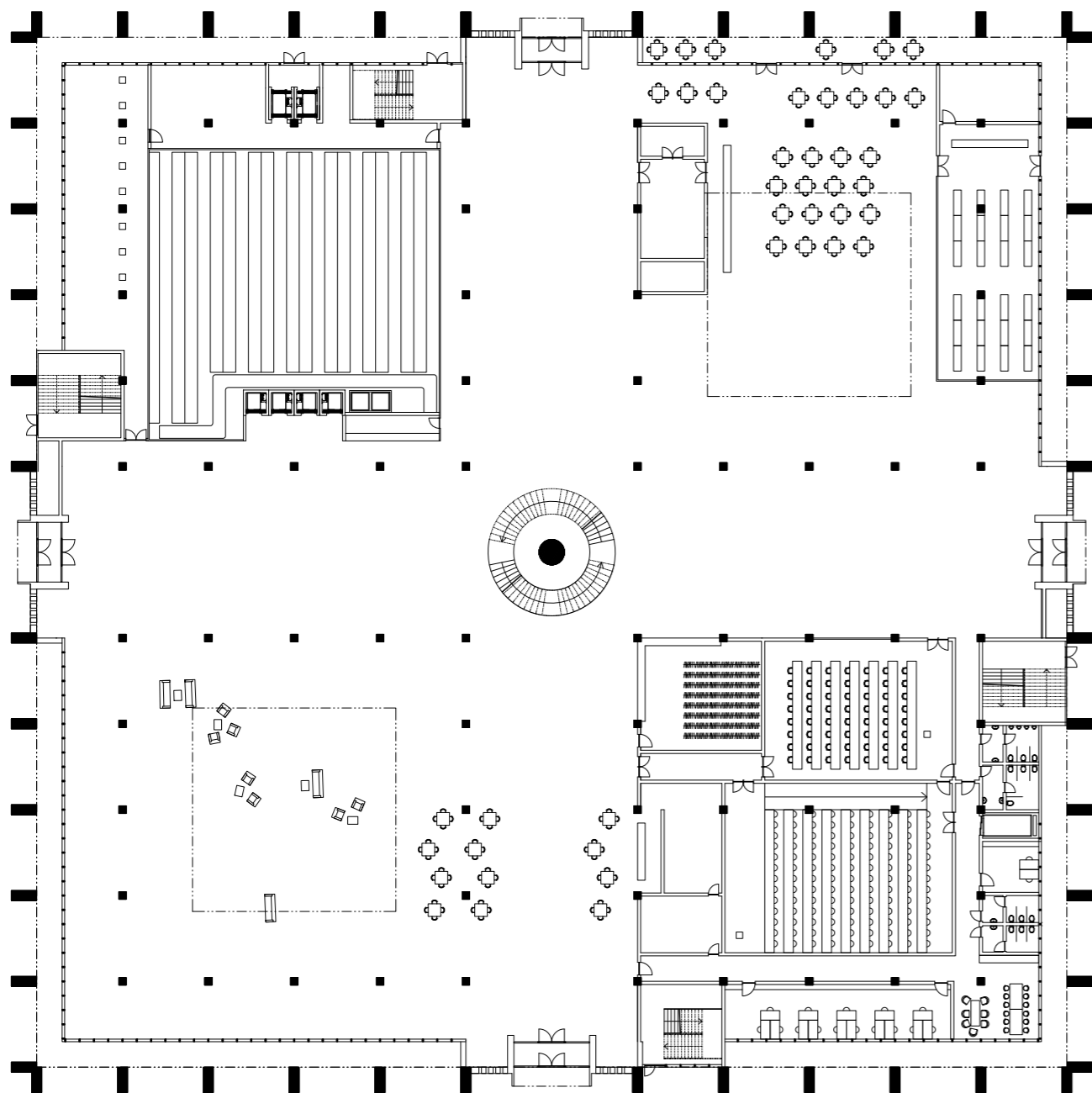

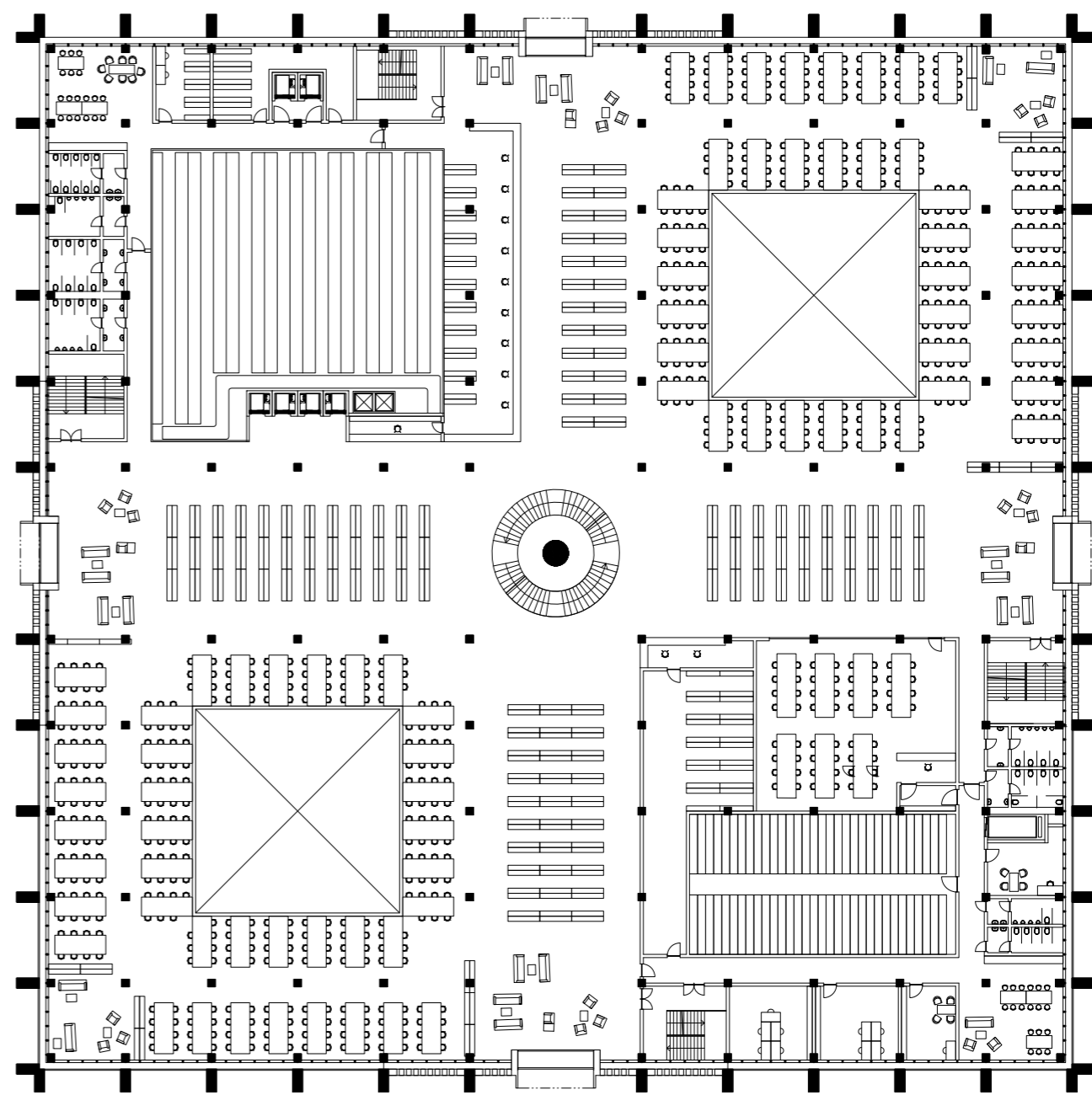

PARTER

1:500

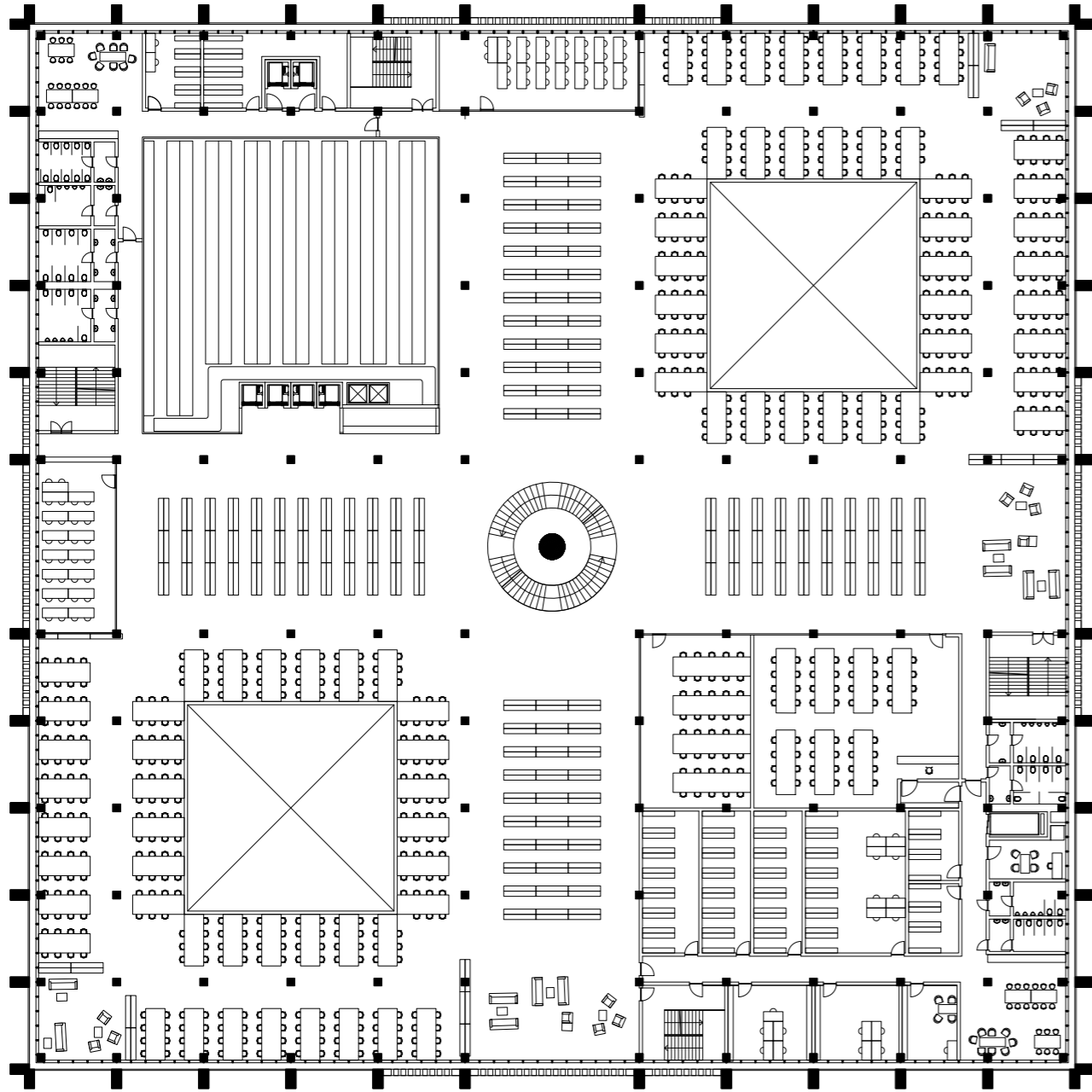

2NP

1:500

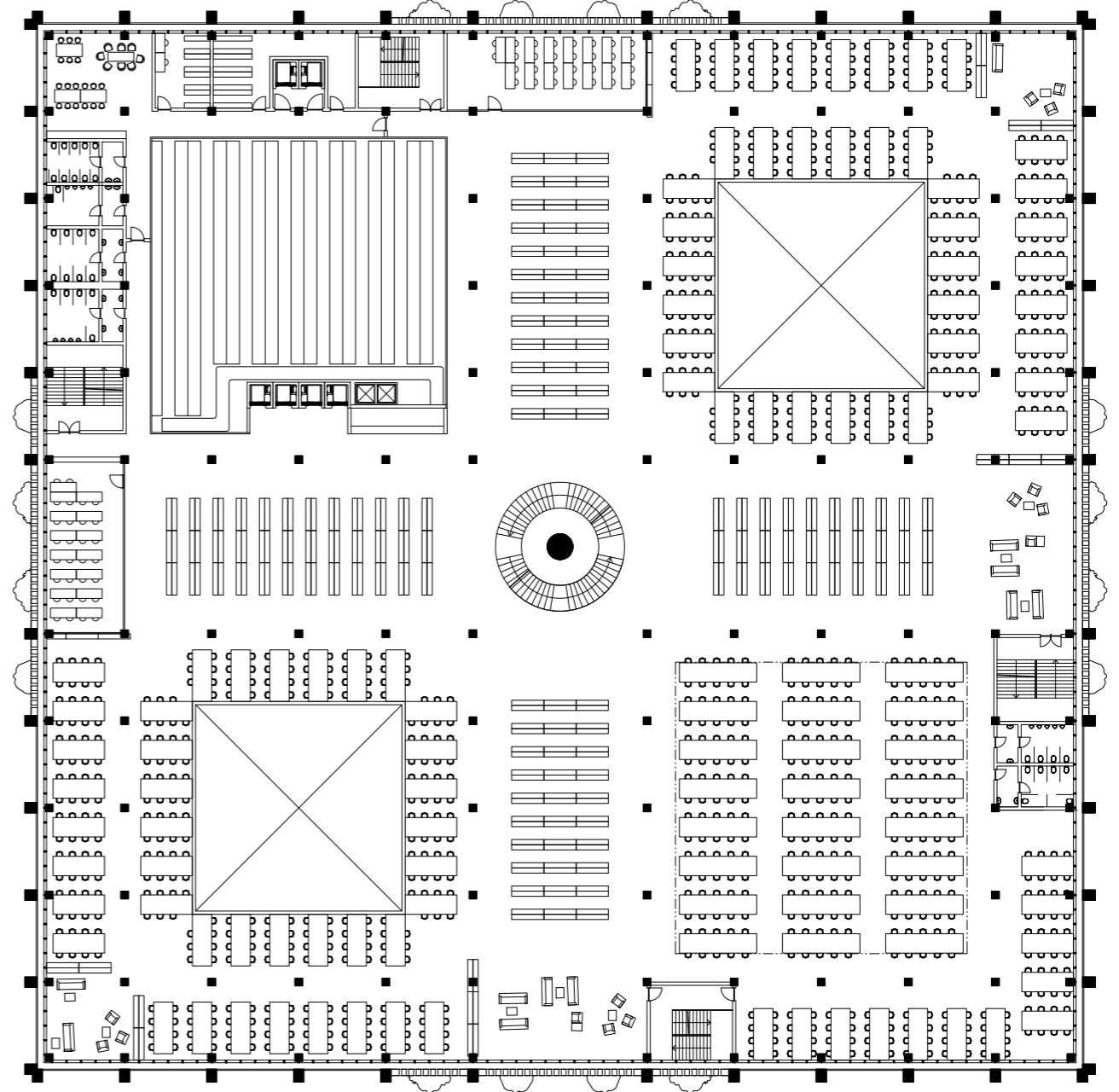

3NP

1:500

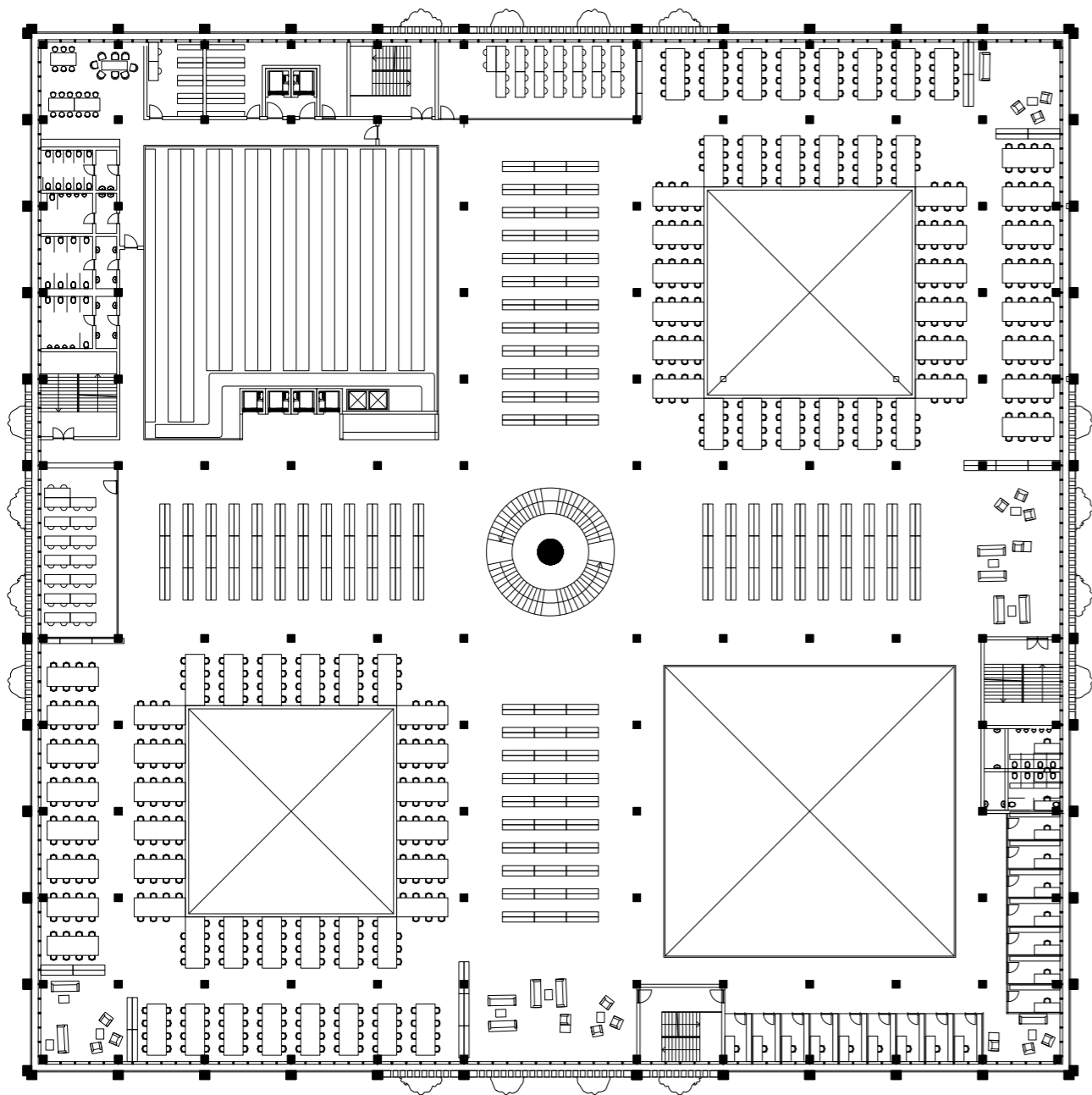

4NP

1:500

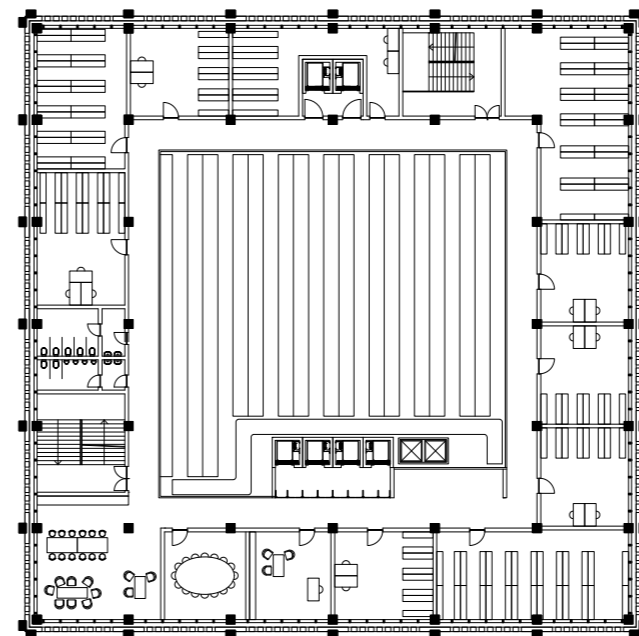

5NP

1:500

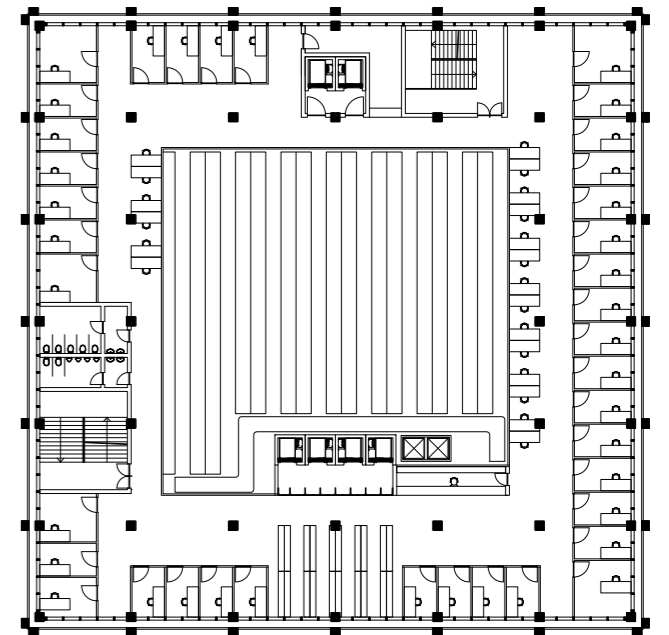
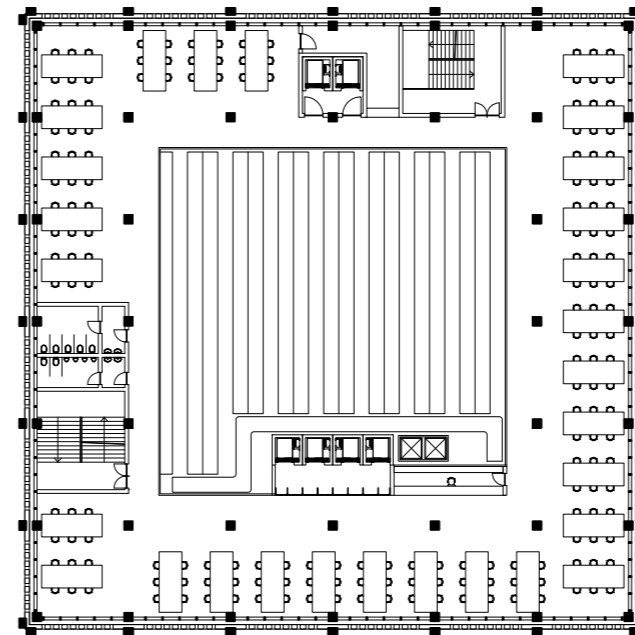
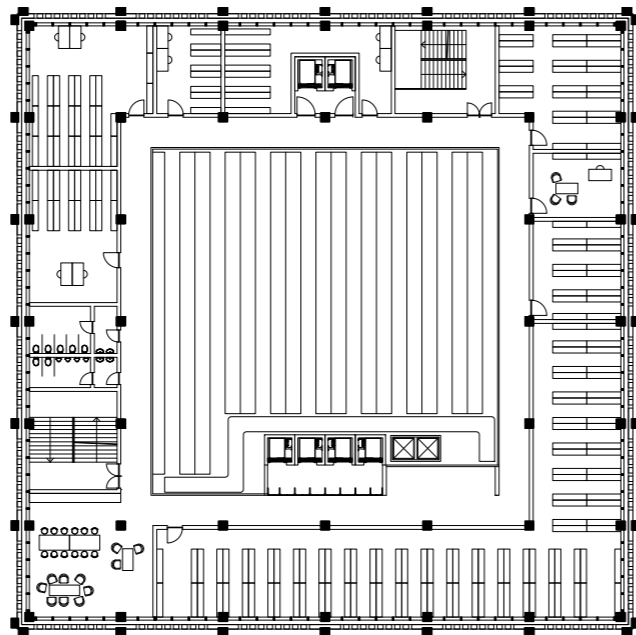
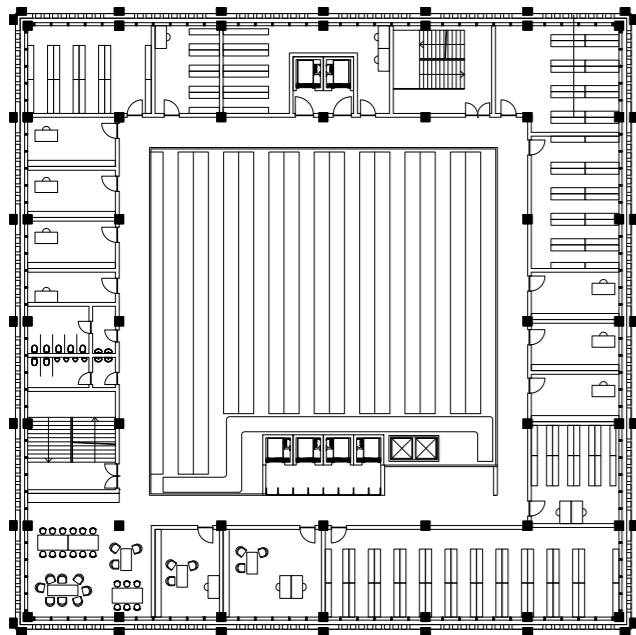
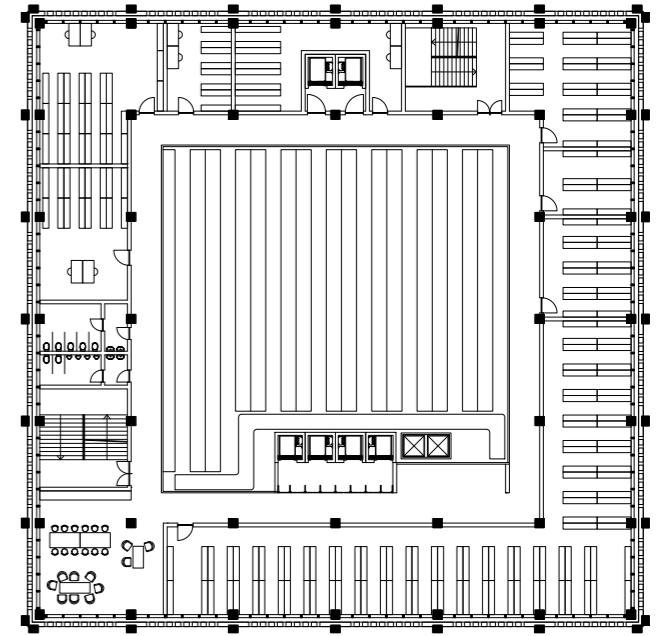
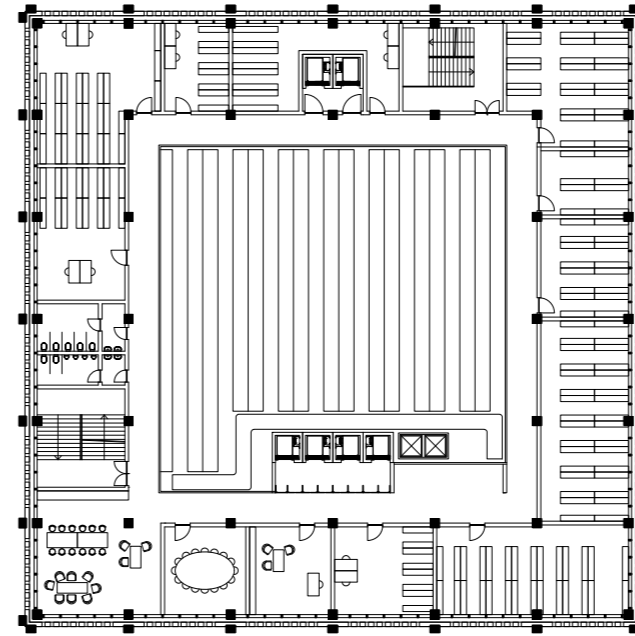
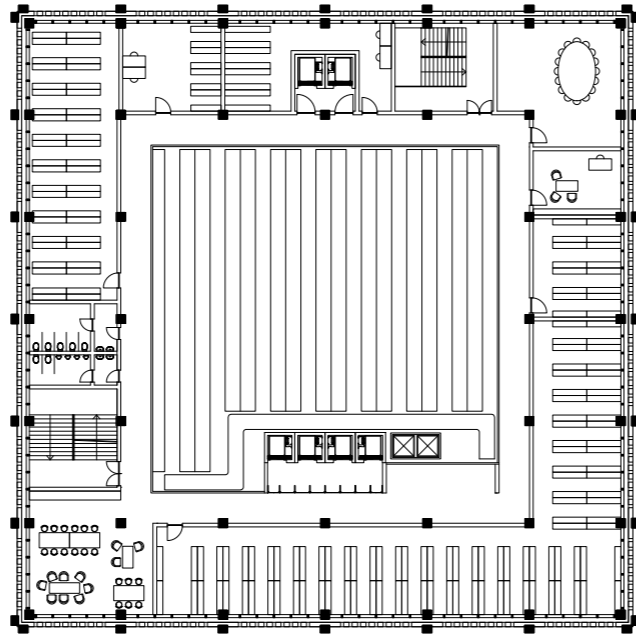
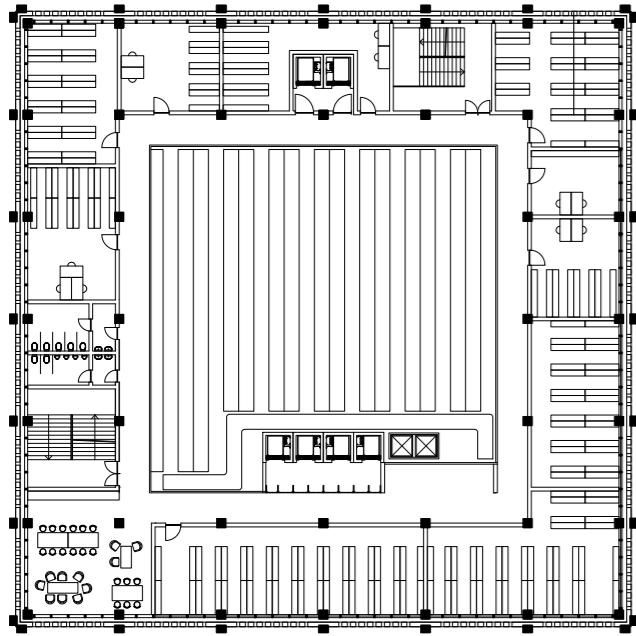

6-9NP

1:500

10-13NP

1:500

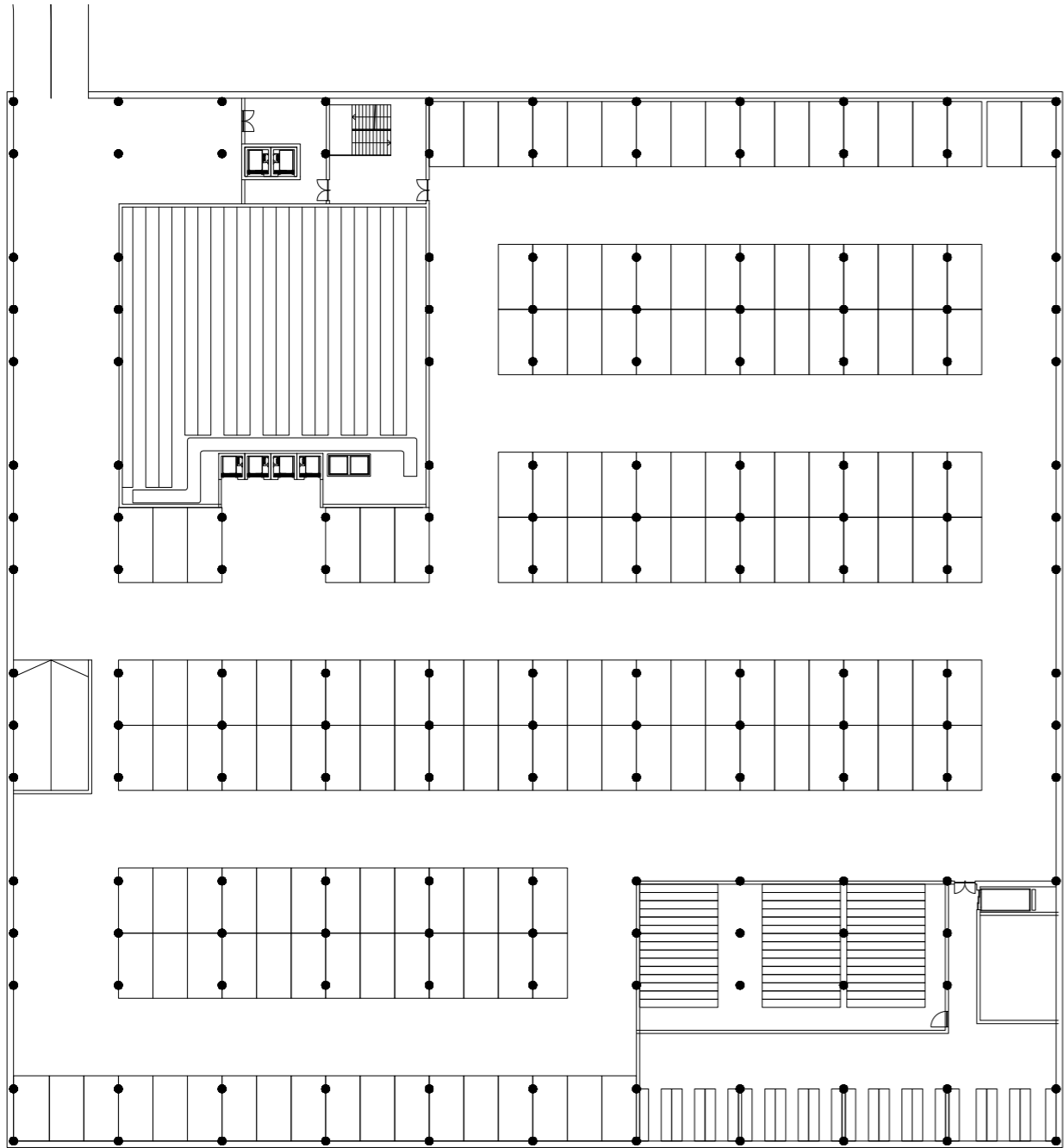

14-17NP

1:500

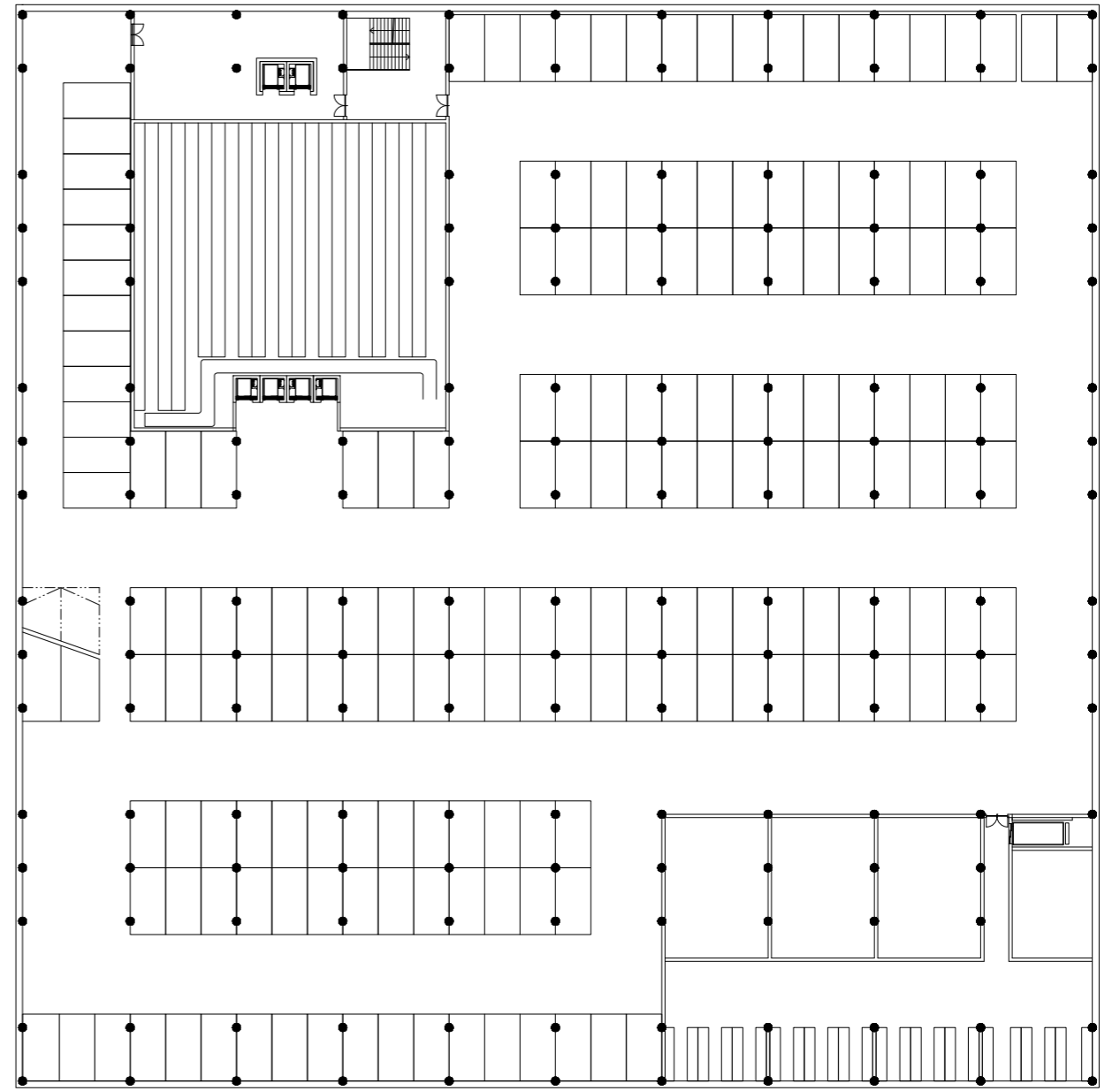

1PP

1:500

2PP

1:500

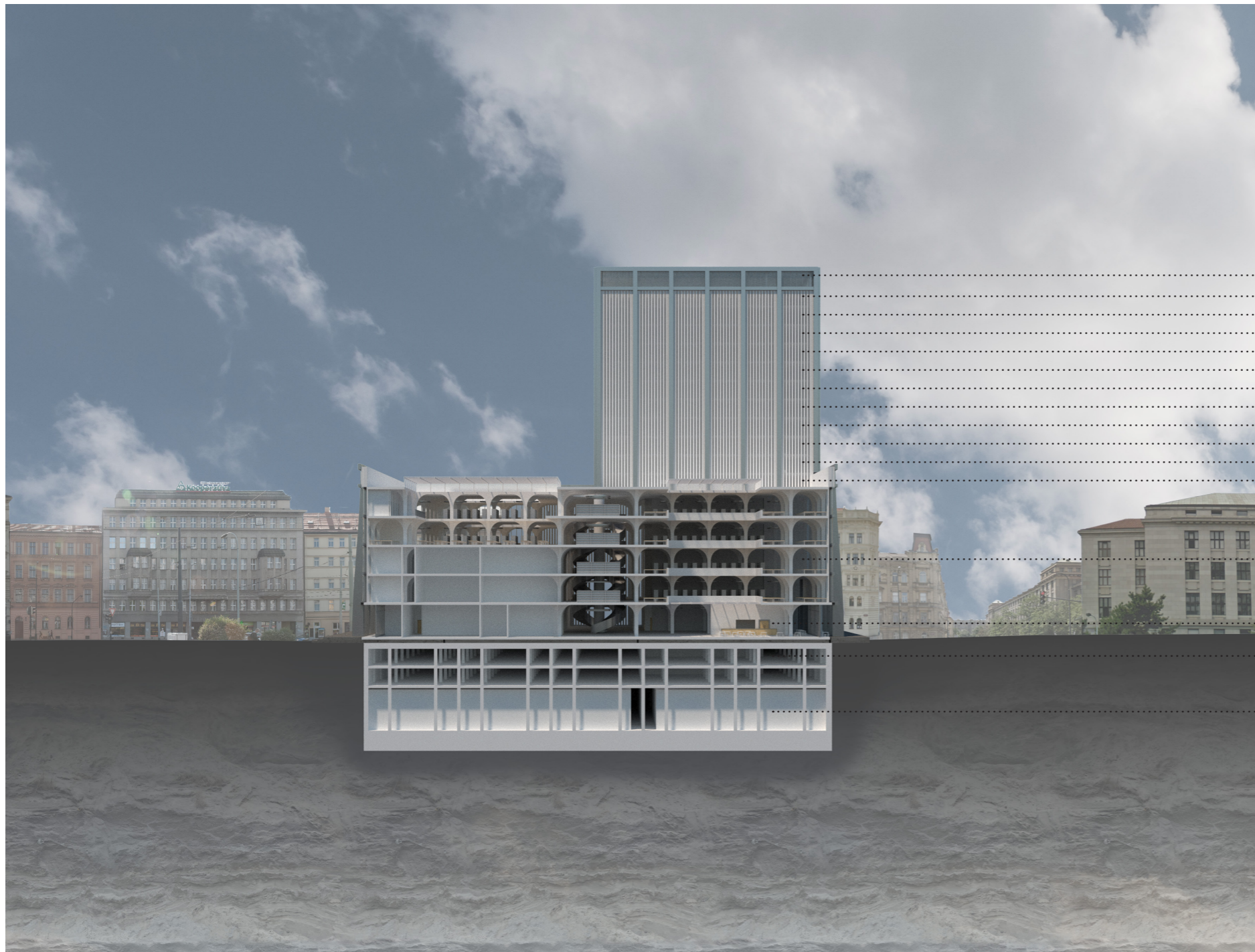
3PP

1:500

CENTRÁLNÍ SCHODIŠTĚ

- Studovna Národního konzervačního fondu
- Studovna tichá
- Odbor správy a ochrany fondů
- Odbor zpracování fondů
- Odbor doplňování fondů
- Studijní místa / Volný výběr
- Restaurace
- Parking
- Univerzální konzervační fond

PŘÍČNÝ ŘEZ

VSTUPNÍ HALA

VELKÁ STUDOVNA

VELKÁ STUDOVNA

SCHODIŠTĚ VE 4NP

POHLED Z LETENSKÝCH SADŮ

Poděkování:

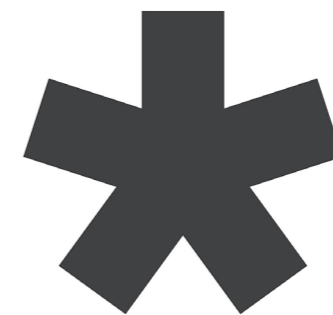
Ing. Arch. Michal Kuzemský
Ing. Ing. Arch. Petra Kunarová

PhDr. Hanuš Hemola
doc. Ing. Daniela Bošová PhD.

Bc. Tereza Šipková

Panteri

a všem ostatním, kteří mi pomohli dojít až sem

-2019-